

Een figuur uit Kermt: Johannes Josephus Pollenus (1755-1838) en zijn betekenis voor het Heilig Sacrament van Mirakel, de Kapel Aen den Witte Lieven Heer en de Slag bij Kermt

Tekst: Jenny Mees – dd 02-2017

Op het kerkhof van Kermt staat nog een gedeelte van het grafmonument van Johannes Josephus Pollenus en zijn vrouw Maria Margaretha Palmers. Het werd in de jaren '50 overgebracht van het oude kerkhof. Het oude kerkhof van Kermt dat rondom de kerk lag, moest wijken voor de verbreding van de Grote Steenweg of Grote Baan –nu Diestersteenweg. Pollenus was notaris te Kermt van 1784 tot 1797.

De familie Pollenus was waarschijnlijk afkomstig van de omstreken van St Truiden. Francis Goolen en Piet Severijns vermelden in *Het Belang van Limburg* in hun rubriek *Limburgse families en hun wapen* (15-12-1973) dat de familie misschien afstamde uit Niel bij St Truiden. Ze schrijven:

“Op een zilveren oude plaat van de schutterij van Niel bij Sint-Truiden vonden we het familiewapen Pollenus met als onderschrift “G. POLLENUS ANNO 1787”. Het wapen kan als volgt beschreven worden: “gevierendeeld: I in rood drie gouden kaproenen; II in zilver drie zwarte schelpen (2-1); III in zilver een rood kruis, vergezeld in het 1ste kwartier van een rood en verkort breedarmig kruis; IV in goud een rode leeuw”.

Als we ons goed herinneren stond er een soortgelijk wapen op een grafmonument op het oude kerkhof te Kermt, gemeente waar de familie Pollenus in de 19de eeuw trouwens woonde. In de parochieregisters van Niel vonden we de huwelijken vermeld van Gregorius Henricus Pollenus met N. Quaetperts in 1717 en dit van Joos Franciscus Pollenus met Anna Maria Mathijs in 1725. (...)”

Het zal wel het grafmonument van notaris Pollenus zijn waarop deze auteurs het wapenschild zagen. Heden is het overblijvende stenen kruis zo erg verweerd dat de tekens nauwelijks nog te lezen zijn. Het graf staat enigszins verwaarloosd half verscholen onder een naaldboom.

In de parochieregisters van Kermt was dit terug te vinden:

Polenus, Jan Joseph, landbouwer en notaris. Geboren te Kermt op 28 september 1755 en overleden op 25-03-1838 te Kermt.

Gehuwd voor de kerk op 04-10-1795 te Kermt met **Palmers, Marie Margarithe**, 38 jaar oud, dochter van Palmers, Jan –molenaar-stoker van de Velderkesmolen te Spalbeek-en Borghs, Marie. Gedoopt op 20-11-1756 te Kermt, overleden op 10-01-1836 te Kermt op 79-jarige leeftijd.

Uit dit huwelijk:

1. Pollenus, Joseph Andries, geboren op 29-11-1799 te Kermt. Zie hieronder:

Pollenus, Joseph Andries, vrederechter kanton Herk-de-Stad, lid provinciale raad, eigenaar, zoon van Polenus, Jan Joseph en Palmers, Marie Margarithe. Geboren op 29-11-1799 te Kermt, overleden op 07-12-1871 te Kermt op 72-jarige leeftijd. Gehuwd met Stoffels, Maria, eigenares, dochter van Stoffels, Gerardus en Vleckken, Maria. Geboren op 27-06-1811 te

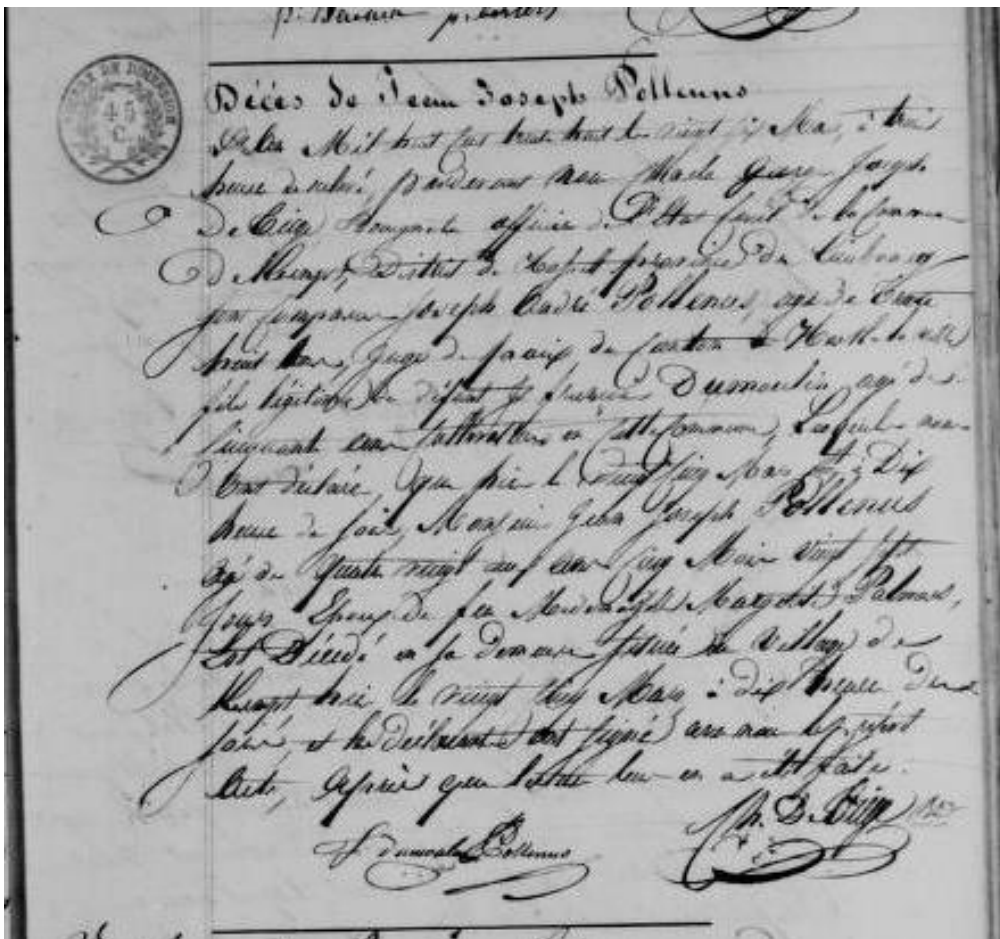
Weert (NL), overleden op 23-12-1889 te Kermt op 78-jarige leeftijd.

Uit dit huwelijk:

1. Pollenus, Henri Joseph Hyacinthe Hubert, pater. Geboren op 26-02-1838 te Hasselt, overleden op 09-05-1898 te Tienen op 60-jarige leeftijd.
2. Pollenus, N.N. Geboren op 29-05-1839 te Kermt, overleden op 29-05-1839 te Kermt, 0 dagen oud.
3. Pollenus, Annette Maximilienne Clotilde Hubertine Josephhe. Geboren op 03-06-1840 te Kermt.
4. Pollenus, Maria Franciscus Josephus Hubertus. Geboren op 13-09-1843 te Kermt.
5. Pollenus, Maria Theresia Victoria Josephine Hubertina. Geboren op 27-08-1845 te Kermt.
6. Pollenus, Maria Josepha Arnoldina Hubertina. Geboren op 19-06-1847 te Kermt.
Gehuwd op 20-jarige leeftijd op 11-09-1867 te Kermt met Croonebergs, Franciscus Hubertus Augustinus, 29 jaar oud.
7. Pollenus, Andreas Hubertus Wilhelmus Maria Amandus Josephus. Geboren op 06-02-1849 te Kermt.
8. Pollenus, Maria Henricus Josephus. Geboren op 19-01-1851 te Kermt, overleden op 28-09-1851 te Kermt, 252 dagen oud.
9. Pollenus, Maria Catharina Josephina Hubertina. Geboren op 03-06-1852 te Kermt.
Gehuwd op 22-jarige leeftijd op 18-05-1875 te Kermt met Gielen, Maria Albert André Joseph, 22 jaar oud.
10. Pollenus, Renée Louise Marie Hubertine Clotilde. Geboren op 21-08-1858 te Kermt.

In het register van de Burgerlijke Stand van Kermt staat het overlijden van Joseph. Zijn zoon, *juge de paix*,

Joseph André geeft het overlijden aan samen met ene François Dumoulin, *cultivateur*.

Het Heilig Sacrament van Mirakel te Kermt -1796-1799

Notaris Joannes Josephus Pollenus werd bekend omdat hij samen met pastoor Hendrickx het Heilig Sacrament van Mirakel bewaarde tijdens de zogenaamde Beloken Tijd. Dat was de periode dat de Franse revolutionairen onze streken hadden bezet. Zij beknotten de uitoefening van de katholieke eredienst, ze

vervolgden priesters en ze schaften kloosters af. Ook de grote Abdij van Herckenrode. De nonnen werden in 1797 verjaagd en de bezittingen van de abdij openbaar verkocht. In de Abdij werd al sedert de 14^e eeuw een miraculeuze hostie bewaard en aanbeden. De abdis Josephine de Gondrecourt had deze relikwie al in 1796 toevertrouwd aan priester Hendrickx. Hij gaf de hostie aan notaris Polleneus die ze in zijn woning in Kermt verborg in een blikken doosje dat hij in zijn keukenschouw inmetzelde tot 1799. De hostie kende daarna nog verscheidene omzwervingen. Toen bij het aantreden van Napoleon de relaties tussen Kerk en Staat opnieuw geregeld werden, poogden de parochianen van Kermt verscheidene keren om de relikwie terug te krijgen, die in 1804 in Hasselt was, maar helaas... de hostie werd in 1806 definitief toegewezen aan de St Quintinuskerk van Hasselt waar ze nu nog altijd op geregelde tijdstippen te bewonderen is.

De Slag bij Kermt op zondag 7 augustus 1831.

Na de Slag bij Waterloo in 1815 waarbij Napoleon definitief verslagen werd, werden onze gewesten verenigd met Nederland onder koning Willem van Oranje: Het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Dat duurde echter maar tot 1830 want toen brak de zogenaamde Belgische Revolutie uit. Er waren verscheidene gevechten tussen de Belgen –gesteund door Franse legers- en de Hollanders –dat was de zogenaamde Tiendaagse Veldtocht (2 augustus-12 augustus 1831). Op 7 augustus 1831 was er een groot treffen in Kermt. Vooral in de Molenstraat, rond de kerk en het (oude) kerkhof en aan de Kermtse Herckenrode-bossen. Een kapitein van het Belgische leger, Joseph Blondeau van Namen 24 jaar oud, sneuvelde die dag. Het lijk van de kapitein werd volgens de overlevering gevonden aan de zogenaamde Langebossteeg.

De kapitein werd later begraven op het oude kerkhof van Kermt. Nadien werd het monument overgebracht naar het nieuwe kerkhof. Op 11 november is er nog altijd een kleine bloemenhulde.

Het tijdschrift *Limburgsche Bijdragen* uitgegeven door het *Leesgezelschap van Hasselt* besteedde in 1910 een editie aan die gevechten te Kermt. De schrijver ervan kon nog praten met een oude inwoner, Lodewijk Hendrickx (°Tuilt 23 juli 1823) die als 8-jarige jongen de gevechten meegemaakt had. (Twee dochters van

deze Louis trouwden nadien achtereenvolgens met Gustave Vanderstraeten die o.a. de herberg De Trompet te Kermt uitbaatte).

De Kapel Van den Lieve Witte Heer (rond 1831)

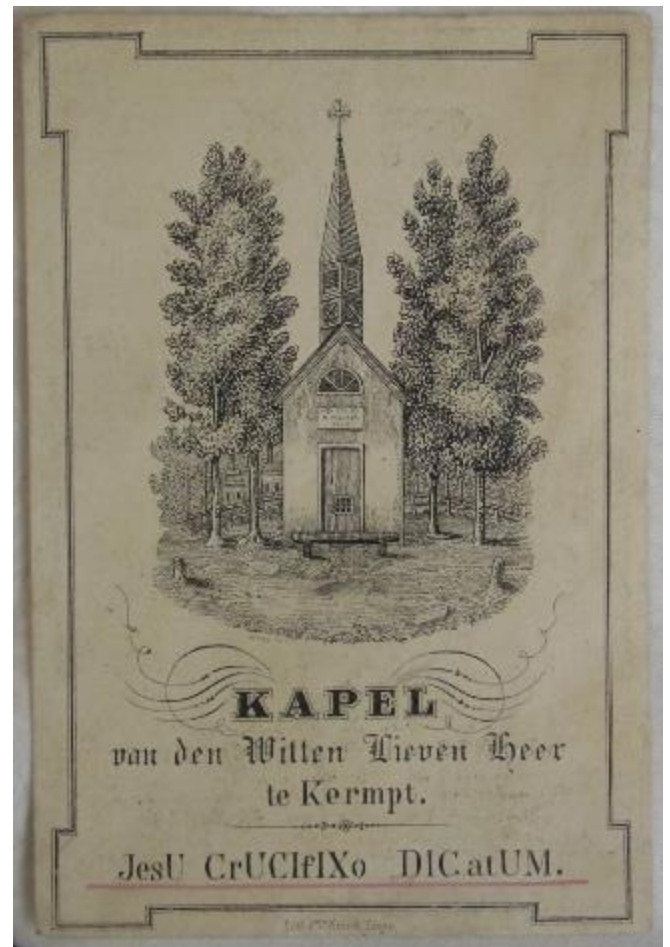
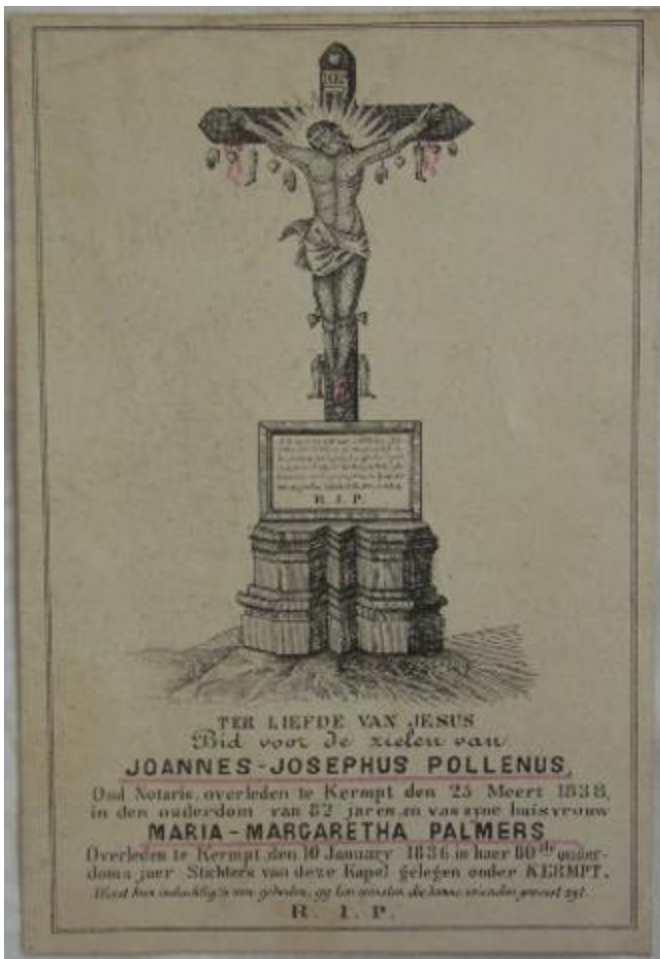
Waar bevond zich nu die Langebossteeg ? Volgens het kaartje (1910) dat in het tijdschrift stond, was dat waar nadien ongeveer de statie van Kermt gebouwd werd. Het kaartje staat hierboven. In de rode cirkel ziet u de steeg en het teken met de gekruiste zwaarden waar gevochten werd. U ziet ook nog aangeduid “kapel”.

Om het bloedvergieten te herdenken, stichtten notaris Pollenus en zijn vrouw inderdaad het kapelletje Van den Witte Lieven Heer.

Op de kaart Vandermaelen van 1846 wordt de kapel al aangeduid –net langs de toenmalige hoeve (niet de latere herberg) de Nachtegael.

Deze plaats heette voordat de kapel er gebouwd werd al “Aen den Witte Lieve Heer”. Er stond immers voordien al een kruis met lieveherebeeld. Op een gedachtenisprentje van Pollenus en zijn vrouw staat een afbeelding van een kruis. Aan de achterkant staat een afbeelding van het kapelletje zoals het er uit zag.

In het artikel in Limburgsche Bijdragen lezen we:

“Waar nu de kapel staat, bevond zich in 1831 een houten kruis met Witten Lievenheer; dit kruis is nu geplaatst in de kapel, op wier voorgevel dit chronogram geschilderd is: JesU CrUCIFIXo DIC.atUM, wat veronderstellen doet dat men den Witten Lievenheer in 824 (1824) daar oprechtte.”

Het kapelletje is nu verdwenen –bij de heraanleg van de Diestersteenweg, waarschijnlijk in de jaren '70. Er schiet niets van over –waar de stukken ervan en het meubilair gebleven zijn, is een open vraag. Nu is er op die plaats een soort van parkje gemaakt.

Hiernaast een oudere foto van het al afgetakelde en verwaarloosde kapelletje. Het klokkentorentje is verdwenen.

Hieronder ziet men het parkje waar het kapelletje stond. Het huis van de stationschef staat er nog –gerestaureerd en nu een dierenartsenpraktijk. Het station van Kermt zelf is ook afgebroken. Op de oude foto kan men vergelijken... Het kapelletje is daar nog in goede staat. En het station is ook nog te zien.

Een staartje kreeg het hele verhaal enkele jaren geleden bij het inventariseren van de zogenaamde “trage wegen” van Hasselt. Men was vergeten waar Aan de Witte Lieve Heer ergens gelegen was.

Annie van Gelooven, een achterkleindochter van Louis Hendrickx die in 1831 als kind de Slag van Kermpt meemaakte en die nog veel kon vertellen in 1910 aan de schrijver van *Limburgsche Bijdragen*, had het gedachtenisprentje van Pollenus bewaard én had nog een

exemplaar van het desbetreffende tijdschrift. Dank zij Annie kon de geschiedenis van dit kapelletje gereconstrueerd worden. De trage weg was de vroegere Langebossteeg... *“een met gras bewassen karweg van drie meters breedte en 130 meters lengte: dat is de Langeboschsteeg, die in 1831 voortliep naar Langebosch en de bosschen*

van Stevoort” —zoals het in *Limburgsche Bijdragen* te lezen stond.

Waar ligt 'Aan de witte lieveheer'?

Hasselt

Ook Hasselt heeft de trage wegen geïnventariseerd en een werkgroep bekijkt nu welke trage wegen behouden moeten blijven. “Een goed voorbeeld is de ‘Creseersteeg’ in Kermt. Vroeger was het het wegje waar jonge koppeltjes bij de kermis een beetje intimiteit zochten. Nu kan het een veilig alternatief zijn voor fietsers en voetgangers”, zegt

Paul Vos. Als het aan hem ligt krijgen de ‘bruikbare’ trage wegen een straatbordje. “Al zal daar nog heel wat zoekwerk aan te pas komen. Zo weten we nog steeds niet waar ‘Aan de witte lieveheer’ ligt. Dat is een trage weg aan de westkant van Hasselt waar bij de afscheiding van de Nederlanden werd gevochten. De trage weg is zeker geïnventariseerd, alleen weten we niet precies welke het is.”

MM